

HOTEL TAXANDRIA - perstekst

Taxandriamuseum,
Begijnenstraat 28, Turnhout
www.taxandriamuseum.be

Voor men enthousiast zijn koffers pakt; 'Hotel Taxandria' is geen echt hotel, maar de permanente opstelling van het Turnhoutse Taxandriamuseum.

De hotelgasten zijn archetypische figuren met een eigen kijk op de geschiedenis van Turnhout en de Antwerpse Kempen. In elke kamer vertelt een andere gast zijn of haar verhaal, gestoffeerd met boeiende anekdotes en objecten uit de rijke kunstcollectie van het museum.

'Hotel Taxandria' lijkt zo een decor van een historisch toneelstuk waarin de bezoeker rondloopt. In elke ruimte zijn sporen te zien van de personages, alsof ze er net nog waren en nu even weg zijn. Via koptelefoons komen de verhalen van de personages tot leven. Fictie, maar dan wel historisch gefundeerd.

1. Huis metten Thoren

Het 'Huis metten Thoren' – de oudste nog bestaande burgerwoning van de stad - leent zich perfect voor dit concept. Vanaf de 16de eeuw werd het bewoond door vooraanstaande Turnhoutse families en fungeerde het vaak als gastenhuis. Wanneer er koningen, edellieden of andere prominenten in de stad waren, logeerden ze meestal in dit gebouw. Stadhouders Willem II, Amalia van Solms, Maria van Zimmeren en koning Willem I, zijn een paar van de hoge gasten die hier verbleven.

2. Eerste bewoners van het hotel

In 2013 werd op de benedenverdieping al een aanzet gegeven voor 'Hotel Taxandria'. Die eerste gasten waren Hendrik Wiske Van He(e)rtum en de Vrouwen van Turnhout: Maria van Brabant, Maria van Hongarije, Amalia van Solms en Maria van Zimmeren. Indrukwekkende portretten, een maquette van het 17de-eeuwse Turnhout en een jachtkamer illustreren het ontstaan en de groei van de stad.

In de jachtkamer symboliseert Hendrik Wiske Van He(e)rtum het laatste hert van Turnhout. De eerste voornaam van het dier verwijst naar Hertog Hendrik I, de hertog van Brabant die Turnhout omstreeks 1212 vrijheidsrechten schonk. Wiske Van Heertum is de vrouw in wiens tuin het laatste hert zou gestorven zijn. Het hert legt de link tussen het landschap en de stad. Het prijkt niet voor niets in het Turnhoutse stadswapen. Het kasteel was oorspronkelijk een jachtslot van de hertogen van Brabant. De uitgestrekte bos- en heidegebieden van Taxandria waren een paradijs voor jagers. Rond het kasteel groeide Turnhout uit tot een echte stad.

Het luisterspel in deze kamer geeft de laatste momenten van het hert plastisch weer en laat de dames kabbelen over wie de belangrijkste rol voor de stad gespeeld heeft.

3. Nieuwe hotelgasten

Stad zonder muren

In de kamer 'Stad zonder muren' verblijft de **torenwachter**. Hij waakte eeuwenlang over de veiligheid van het niet-ommuurde Turnhout. Hij beschrijft het komen en gaan van vreemde overheersers en de omwentelingen waarbij de stad betrokken was. Tussen de 16de en de 20ste eeuw is onze streek onder Spaanse, Oostenrijkse, Franse, Nederlandse en uiteindelijk Belgische heerschappij geweest. De torenwachter focust op de veranderde positie van Turnhout door de eeuwen heen. Zowat alle gewapende conflicten die tussen de Nederlanden plaatsvonden, hadden ook hun weerslag op onze stad.

Een bedeltas van een Turnhoutse geus (1566), kanonskogels, de bugel van de laatste torenwachter en een 19de-eeuwse lotelingentrommel zijn maar een paar van de objecten die het verhaal van de torenwachter kracht bij zetten. In de voortuin van het museum staan tijdelijk twee replica's van Oostenrijkse kanonnen opgesteld.

Het luisterfragment geeft de overwinning van de Turnhoutse patriotten op de Oostenrijkers tijdens de Slag van Turnhout (1789) weer. Een anekdote daarbij is het prachtige verhaal dat Onze-Lieve-Vrouw-van-Altijddurende-Bijstand de kanonskogels in haar kleed zou opgevangen hebben.

Land aan de grens

De **internaatstudente** toont de weerslag van de geografische ligging op de streek. Talloze mensen hebben in deze stad en regio noodgedwongen tussen vier muren verbleven: studenten, militairen, probleemjongeren, daklozen. Ook gevaarlijke industrieën moesten tot ver in de 20ste eeuw uitwijken naar de dunbevolkte Kempen.

Toch hoeft het isolement niet noodzakelijk nadelig te zijn. De streek trok ook talloze schilders aan die het ongerepte heidelandschap op doek vereeuwigen, alsof ze het wilden vastleggen voor het verdween. Ondernemers en wetenschapslui maakten van de ongestoordheid gebruik om creatief en innovatief werk te verrichten, zoals dr. Ferdinand Peeters die in 1959 de eerste bruikbare anticonceptiepil uittestte, of Pieter Corbeels die de grafische industrie tot een ongekennde bloei bracht.

Ondermeer een authentieke gotische gevangenisdeur (1400-1600), werken van de Lieremanschilders en het schilderij 'De dwangmolen van Hoogstaten' (19de eeuw) illustreren het verhaal over het land aan de grens.

In het luisterfragment vertelt de studente aan haar ouders haar ervaringen over het vaak eenzame verblijf in het internaat.

Het kabinet

De **verzamelaar** laat de bezoeker plaatsnemen aan zijn bureau waar men kennis maakt met de resultaten van zijn verzamelwoede. Hij vertelt gepassioneerd over de collectie van het museum en vertrouwt het publiek toe hoe bepaalde voorwerpen in zijn bezit kwamen.

Turnhout bezit geen wereldberoemde meesterwerken. Toch is er sinds 1903 een unieke en gevarieerde collectie bijeengebracht door de Geschied- en Oudheidkundige Kring Taxandria. Veel aanwinsten zijn onlosmakelijk verbonden met kanunnik J.E. Jansen, de eerste conservator van het museum.

Zijn voornaamste criterium om voorwerpen aan te kopen, was hun Kempense oorsprong. Maar af en toe verwierf hij ook objecten simpelweg omdat hij ze mooi vond. Zijn opvolgers bleven de collectie verder uitbouwen: vaak door milde schenkingen, soms ook door gerichte aankopen.

In het overvolle kabinet kan de bezoeker zijn/haar ogen de kost geven. 17de- en 18de-eeuwse kasten, Christusbeelden, Chinese vazen, schilderijen, een tabernakeldeurtje, een besloten Hofje en talrijke andere museumobjecten weerspiegelen de verzamelwoede van de hotelgast.

Het luisterspel geeft weer hoe de kanunnik een 15de-eeuws gepolychromeerd houten beeld uit de handen van spelende kinderen 'redt'.

Onder de grond

Ook de **archeoloog** toont zijn werk. In zijn schatkamer bieden archeologische vondsten een blik op de (ontstaans)geschiedenis van de stad.

De oudste menselijke sporen in Turnhout dateren van 250.000 jaar geleden. De neanderthalers jaagden dan in groep op kuddes van grote dieren. De moderne mens verscheen hier zo'n 13.500 jaar geleden wanneer kleine families in warmere periodes als nomaden door onze streken trokken. Ongeveer 6.500 jaar later kwamen de eerste mensen zich effectief in Turnhout vestigen. Vanaf 200 na Christus woonden er Germaanse stammen. Naar één van deze stammen werd onze streek

genoemd: Taxandria. Omstreeks 1212 stichtte Hertog Hendrik I de vrijheid Turnhout. Er was toen al bewoning op de plaats waar nu de Grote Markt is. Hendrik liet het kasteel en de Sint-Pieterskerk bouwen en de stad begon aan haar gestage groei en bloei.

De archeoloog laat ondermeer een bronstijdgrafheuvel van de Flipkensvijver in Turnhout zien, een Merovingisch grafveld van Lutlommel, urnenvelden van Klein-Ravels en de Schat van Turnhout. Zijn barak toont technisch materiaal dat hij nodig heeft bij opgravingen.

In het luisterfragment leest de archeoloog een brief voor van luitenant Carlo, een Italiaanse soldaat die in 1597 in dienst was van de Spaanse Varax en zijn spaarcenten in Turnhout begroef omwille van een naderende aanval van de geuzen. Misschien was dat wel dé Schat

van Turnhout.

[De kantkamer](#)

Op de zolder verblijft de **kantwerkster**. Het belang van de kantnijverheid voor Turnhout kan niet worden overschat. Onze stad telde verschillende kantkantoren. In de 19de en de eerste helft van de 20ste eeuw werkten tot tweeduizend meisjes en vrouwen aan het kantkussen. Heel wat kant die in Brugge of Brussel werd verkocht, is zelfs van Turnhoutse makelij.

De kantwerkster is trots op haar kant, maar belicht ook de keerzijde van de groeiende textielnijverheid en de industrialisatie. De thuisarbeid werd erg slecht betaald en later zelfs bestempeld als 'een brutale vorm van vrouwenuitbuiting'.

De kantkamer toont o.a. een 18de-eeuwse lakenpers, spinnewielen (1701-1900), een voetstoof (18de eeuw), kantbenodigdheden en uiteraard veel kantstukken.

Het luisterfragment geeft het relaas van de 15-jarige Trees die wekelijks meer dan 60 uur met de klosjes in de weer is en momenteel aan een groot kantstuk klost waarop koning Albert I te zien is. Het stuk is bestemd voor uitvoer naar Amerika.

[De vertelzolder](#)

Tot diep in de 20ste eeuw was het geloof prominent aanwezig in het dagelijkse leven, tot in de huiskamers van de mensen toe. Aan de muren hingen kaders met teksten zoals 'God ziet mij. Hier vloekt men niet.' De heiligenverering kende een heropleving in de 19de eeuw. Overal doken heiligenbeelden en religieuze volkskunst op.

De **Kempense volksvrouw** voert de bezoekers mee naar mysterieuze Kempense tradities en oude volksverhalen. (Bij)geloof en devotie zijn haar niet vreemd en ze deelt dan ook graag haar kennis gezellig vanuit een groot bed.

Al eeuwenlang doen mensen een beroep op volksgeloof om onheil af te weren. Sommige gebruiken maken deel uit van de geloofsleer, anderen wijken hiervan af en zijn spontaan gegroeide praktijken. Wat voor de ene geloof is, is voor de andere een vorm van bijgeloof.

Scapulieren, amuletten, devotieprenten, maar ook snuifdozen, koekvormen, oud speelgoed en schoolmateriaal illustreren het verhaal van de volksvrouw.

[Herberg Taxandria](#)

In herberg Taxandria strijkt de **troubadour** neer. Hij brengt liedjes, nieuws en verhalen van dorp naar dorp, maar is helaas zijn tekst vergeten. Gelukkig kunnen kinderen hem helpen zijn woorden terug te vinden door in het museum op zoek te gaan naar de juiste objecten.

De herberg is eveneens een crearuimte waar de jongste bezoekerjes kunnen knutselen, tekenen en zich verkleden. Ook het Turnhoutse dialect krijgt er een plaats door de volksliedjes die de troubadour brengt.

4. Concept en uitwerking 'Hotel Taxandria'

Het concept 'Hotel Taxandria' werd bedacht door Frederik De Preester van 'Handelsreizigers-in-Ideeën'. Scenograaf Koen Bovée stond borg voor de verfrissende inrichting. De teksten zijn van de hand van journalist Karl van den Broeck.

Zoals het een goed hotel betaamt, verwelkomt 'Hotel Taxandria' een breed publiek. Schoolgroepen, kinderen en jongeren zijn er –al dan niet met hun ouders en grootouders- welkom voor een boeiend educatief bezoek. Daarnaast richt de opstelling zich tot een publiek met een brede historische interesse. Door te werken met verschillende informatieniveaus vindt ook wie op zoek is naar een historische meerwaarde zijn gading. Zo vormt 'Hotel Taxandria' voor iedereen de perfecte uitvalsbasis om de stad of regio te ontdekken.

Tijdens het bezoek is het mogelijk om te verpozen in de (bescheiden) cafetaria of in de rustige achtertuin. Op de muren prijken foto's van Bart Van Der Moeren die de Kempen aantonen zoals ze nu zijn.

De verfrissende scenografie van 'Hotel Taxandria' is een perfecte mix van de uitpuilende 'Wunderkammers' van het Taxandriamuseum van weleer en het mythische karakter van 'Turnhout Terminus Turnhout Centraal', de befaamde tentoonstelling die in 2012 in het kader van 'Turnhout cultuurstad van Vlaanderen' op touw gezet werd. Speciaal voor deze expo werd in 2011 het hele museum leeg gemaakt.

Als uitgangspunt wilde 'Turnhout Terminus Turnhout Centraal' de bakens voor de toekomst van het Taxandriamuseum uitzetten met het oog op de regionale rol van het museum. Zowel conceptueel als scenografisch is 'Hotel Taxandria' een waardige en duurzame opvolger.

5. Praktische informatie

Taxandriamuseum
Begijnenstraat 28
B-2300 Turnhout
taxandriamuseum@turnhout.be
www.taxandriamuseum.be
www.facebook.com/tram41/

Openingsuren

- dinsdag tot zaterdag: 14 tot 17 uur
- zondag: 11 tot 17 uur
- Elke maandag + 25 december 2014 tot 2 januari 2015 gesloten

Tickets:

- 5 euro – korting: 3 euro – jonger dan 18 jaar: gratis
- Combicket met het Speelkaarten- en het Begijnhofmuseum: 7,50 euro
- Rondleiding: 50 euro + 5 euro dossierkost – reserveren bij Toerisme & UiT – gidsen@turnhout.be – 014 44 33 55

Het museum maakt deel uit van TRAM 41 – Turnhoutse Route Archief en Musea

- Coördinator: Sofie Wilder – sofie.wilder@turnhout.be – 014 44 33 58
- Behoud en beheer: Karlien De Voecht – karlien.devoecht@turnhout.be – 014 44 33 98
- Pers & communicatie: Ingrid Rombaut – ingrid.rombaut@turnhout.be – 014 44 33 70 – 0479 82 36 37

